

Rīgā, 2016. gada 26. oktobrī

Adresāts:
SIA "Kaugas"
Reģ.nr. 52103074671
Ļāvu iela 17
Liepāja LV-3411, Latvija

Kopija:
Dabas aizsardzības pārvalde
Baznīcas iela 7
Sigulda LV-2150, Latvija

EKSPERTA ATZINUMS

Nr. 2016/33

1. Eksperta atzinuma mērķis

Eksperta atzinuma sagatavošanas mērķis ir pēc SIA "Kaugas" pasūtījuma Dabas aizsardzības pārvaldes publiskā iepirkuma "Aleju apsekošana un izvērtēšana" (Nr. DAP 2016/22) ietvaros sniegt eksperta vērtējumu par 22.11.2005. MK noteikumos Nr.888 "Noteikumi par aizsargājamām alejām" iekļauto **Medumu aleju** tās izpētes un robežu izvērtēšanas kontekstā. Mērķa sasniegšanai izvirzīti šādi uzdevumi (1) izvērtēt alejas aizsardzības statusu un tās novērtējumu teritorijas plānošanas dokumentos (2) veikt alejas apsekošanu dabā, lai pārbaudītu, vai alejā ir īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju atradnes, novērtēt alejas nozīmi konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanā ilgtermiņā (4) sniegt rekomendācijas nepieciešamo apsaimniekošanas pasākumu veikšanai alejā konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanas kontekstā (5) pēc projekta "Aleju apsekošana un izvērtēšana" tehniskajā specifikācijā atrodamās aleju apsekošanas un dižkoku uzmērīšanas anketas reģistrēt alejas koku skaitu, alejas kopgarumu, kā arī reģistrēt alejā augošos dižkokus. (6) apzināt pieejamo kultūrvēsturisko informāciju par Medumu aleju (7) balstoties uz izpētes rezultātiem sniegt ieteikumus par alejas robežas optimālo novietojumu no bioloģiskās vērtības, alejas saglabāšanas viedokļa un ainaviskās situācijas.

Eksperta atzinums ir sagatavots par sugu grupām – sūnas, ķērpji. Atzinumā ir sniegta informācija par 14.11.2000. LR MK noteikumos Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" uzskaitītajām sūnu un ķērpju sugām.

Eksperta atzinums ir sagatavots divos identiskos eksemplāros (katrs uz 6 lpp), viens no tiem tiek iesniegts atzinuma pasūtītājam SIA "Kaugas", otrs paliek eksperta rīcībā.

2. Eksperta atzinuma sagatavošanas metodes

Alejas esošais aizsardzības statuss noteikts, balstoties uz Dabas datu pārvaldības sistēmas "Ozols" datiem, kā arī Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem par īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām. Alejas statusa izvērtējums teritorijas plānošanas dokumentos sniegts, aplūkojot 13.10.2011. LR Teritorijas attīstības plānošanas likuma 5. pantā minētos dokumentus teritorijai, kurā atrodas aleja. Šie dokumenti ir (1) nacionālajā līmenī - Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija un Nacionālais attīstības plāns (2) reģionālajā līmenī - plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija un attīstības programma (3) vietējā līmenī - vietējās pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģija, attīstības programma, teritorijas plānojumi, lokālpilnoājumi, detālpilnoājumi. Atzinumā apskatīti tieši reģionāla un vietējā līmeņa teritorijas plānošanas dokumenti, īpašu uzmanību pievēršot vietēja līmeņa plānošanas dokumentiem, jo tie vistiešāk nosaka attiecīgās teritorijas izmantošanu.

Datu iegūšanā par īpaši aizsargājamajām sūnu un ķērpju sugām izmantota vizuālās uzskaites metode, alejā veicot katra alejas koka apskati ar mērķi konstatēt aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas. Visas aizsargājamo sugu atradnes un dižkoki kartēti izmantojot GPS uztvērēju Garmin GPSmap 64 (izmantota LKS-92 koordinātu sistēma).

Alejā veikta dižkoku uzmērīšana, aizpildot dižkoku anketu. Koku diametri noteikti ar mērlenti 1,3 m augstumā virs sakņu kakla, kā arī 1,3 m augstumā virs zemes. Koku augstums noteikts vispirms dabā uzņemot dižkoka fotogrāfiju, kurā redzams dižkoks un pie koka novietota mērlente viena metra augstumā. Augstuma uzmērīšana veikta datorā GIMP 2.8. programmā ar *Measure tool* rīku, izmērot attēlotā dižkoka un pie tā novietotās mērlentes augstumu pikseļos un pēc tam proporcionāli izrēķinot koka augstumu metros.

Alejas kopgarums noteikts *Google maps* karšu pārlūkā atrodot attiecīgo aleju un izmantojot pārlūkā pieejamo attāluma mērīšanas funkciju.

Par aleju aizpildīta aleju apsekošanas anketa, izņemot sadaļas par apdraudējumiem un alejas ieteicamo apsaimniekošanu. Alejas koku uzskaitē veikta, izejot aleju visā tās garumā un uzskaitot katru aleju veidojošo koku (atzīmēta koka suga un stāvoklis skalā no 1-5, kur 1 apzīmē mirušo koku, bet 5-ideālu stāvokli), atzīmēti arī celmi un tukšās vietas alejas koku rindās, kur kādreiz ir auguši alejas koki. Uzskaitē nav ietverti izteikti jaunāki un nesen stādīti koki. Raksturīgo koku diametra un augstuma mērījumiem izmantotas iepriekš aprakstītās dižkoku uzmērīšanas metodes. Apsekošanas anketā norādītās koordinātas uzņemtas ar GPS uztvērēju Garmin GPSmap 64 (izmantota LKS-92 koordinātu sistēma).

Kultūrvēsturiskā informācija par Medumu aleju izzināta, apzinot pieejamo informāciju interneta resursos, kā arī telefoniski sazinoties ar Medumu bibliotēku un Medumu pamatskolas muzeja vadītāju Miropiju Petkuni.

3. Alejas aizsardzības statuss

Medumu aleja ietilpst aizsargājamu ainavu apvidus "Augšzeme" teritorijā. Teritorijas statusu, aizsardzības un izmantošanas noteikumus nosaka 02.03.1993. likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" un uz tā pamata izdotie 16.03.2010. MK noteikumi Nr. 264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie

aizsardzības un izmantošanas noteikumi” un 23.02.1999. MK noteikumi Nr. 69 “Noteikumi par aizsargājamo ainavu apvidiem”.

Medumu aleja ir valsts nozīmes aizsargājams dabas piemineklis – aizsargājama aleja. Medumu alejas kā dabas pieminekļa statusu, aizsardzības un izmantošanas noteikumus nosaka 02.03.1993. likums “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”, kā arī uz tā pamata izdotie 16.03.2010. MK noteikumi Nr. 264 “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” un 22.11.2005. MK noteikumi Nr. 888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām”.

4. Alejas novērtējums teritorijas plānošanas dokumentos

Medumu aleja atrodas Daugavpils novada Medumu pagasta teritorijā.

Teritorijas izmantošanu vietējā līmenī nosaka šādi teritorijas plānošanas dokumenti:

- Daugavpils novada teritorijas plānojums 2012. – 2023. gadam
- Daugavpils novada attīstības programma 2012. – 2018. gadam
- Daugavpils novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015. - 2030. gadam.

Reģionālā līmenī teritorijas attīstību nosaka:

- Latgales programma 2010 – 2017
- Latgales stratēģija 2030.

Daugavpils novada teritorijas plānojuma 2012. – 2023. gadam paskaidrojuma rakstā Medumu aleja atzīmēta kā aizsargājama aleja. Teritorijas plānojuma saistošajā daļā – Daugavpils novada teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 395. punkts noteic, ka dabas pieminekļu teritoriju izmantošanas pamatnoteikumus nosaka 16.03.2010. Ministru kabineta noteikumi Nr. 264 “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”. Teritorijas plānojuma grafiskajā daļā Medumu aleja kā aizsargājama aleja attēlota Medumu pagasta teritorijas plānotās (atļautās) izmantošanas kartē.

Daugavpils novada attīstības programmā 2012. – 2018. gadam Medumu aleja konkrēti nav minēta. Attīstības programmā kā viena no vidēja termiņa prioritātēm noteikta novada kultūras un dabas telpas identitātes saglabāšana. Attīstības programmas stratēģiskais mērķis ir panākt sabalansētu Daugavpils novada teritorijas attīstību, iedzīvotāju dzīves kvalitātes paaugstināšanu, dabas un kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanu un prasmīgu izmantošanu.

Daugavpils novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2015. - 2030. gadam Medumu aleja konkrēti nav minēta. Stratēģijā norādīts, ka īpaši aizsargājamās dabas teritorijas aizņem ¼ novada platības, atzīmēts, ka novadā, ieskaitot dižkokus, atrodas 107 dabas pieminekļi.

Latgales programmā 2010 – 2017 un Latgales stratēģijā 2030 nav informācijas par Medumu aleju. Šajos plānošanas dokumentos galvenais uzsvars likts uz Latgales reģiona ezeriem kā dabas tūrisma veicinošām dabas teritorijām.

5. Alejas apsekošana

Medumu aleja apsekota 2016. gada 10. septembrī plkst. 16:40 – 18:30. Apsekošanas laikā ir daļēji mākoņains, mēreni silts laiks bez nokrišņiem.

6. Alejas un tai piegulošās teritorijas vispārīgs raksturojums

Medumu alejas shēma un robežu apraksts dots 22.11.2005. MK noteikumu Nr.888 "Noteikumi par aizsargājamām alejām" 10. pielikumā. Medumu aleja izvietota Medumu ciema Alejas ielā. Tā sākas pie Medumu pamatskolas un ved līdz Medumu ezeram, alejas kopgarums ir 600 m. Aleju veido vidēju līdz lielu dimensiju dažādu sugu koki, kas stādīti vienā rindā katrā ceļa pusē (1. – 2. attēls). Alejā kopā uzskaitīti 163 koki (92 ozoli, 46 oši, 21 goba, 2 bērzi, 1 apse). Medumu alejā nav uzmērīts neviens dižkoks. Alejai piegulošo teritoriju alejas sākuma daļā veido Medumu ciema privātmāju apbūve, attālinoties no ciema centra alejas kreisajā pusē turpinās privātmāju apbūve, savukārt alejas labajā pusē plešas zālāju teritorijas. Nelielā posmā pie Medumu ezera aleja šķērso meža fragmentu.

1.attēls. Medumu aleja tās sākumdaļā pie Medumu pamatskolas. Foto: Evita Oļehnoviča,

2. Medumu aleja tās beigu daļā pie Medumu ezera. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

7. Alejā konstatētās īpaši aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas un alejas nozīme šo sugu saglabāšanā

Medumu alejā nav konstatētas īpaši aizsargājamās sūnu sugas. Medumu alejā konstatētas divas īpaši aizsargājamās ķērpju sugas – bālā sklerofora *Sclerophora pallida* un kausveida pleurostikta *Pleurosticta acetabulum*. Abām sugām alejā atzīmēta tikai viena atradne uz gobām, sugu saglabāšana aleja ir lielā mērā atkarīga no dzīvotnes koku saglabāšanas. Neskatoties uz to abām alejā konstatētajām sugām alejā ir piemēroti potenciālie dzīvotnes koki, turklāt *Sclerophora pallida* uz atradnes koka konstatēta lielā daudzumā (~0,1 m²). *Pleurosticta acetabulum* uz atradnes koka konstatēta nelielā daudzumā, tomēr atradne ir labā stāvoklī un atradnei ilgstoši saglabājoties, iespējama sugas izplatīšanās uz citiem alejas kokiem. Kopumā var secināt, ka Medumu aleja ir maznozīmīga no īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu aizsardzības viedokļa valsts mērogā, tomēr tai ir nozīme īpaši aizsargājamo ķērpju sugu saglabāšanā vietējā mērogā.

8. Ieteikumi alejas apsaimniekošanai

No alejā sastopamo īpaši aizsargājamo ķērpju sugu saglabāšanas viedokļa alejā ir ļoti nozīmīgi saglabāt šo sugu atradnes kokus. Kā potenciālie *Sclerophora pallida* atradnes koki alejā prioritāri saglabājami oši un gobas, īpaši nozīmīgi ir lielāko dimensiju koki. *Pleurosticta acetabulum* potenciāli var augt uz dažādu sugu platlapju kokiem un bērziem (autore pers. novērojums), tomēr prioritāri saglabājami atradnes kokam tuvāk esošie koki, kurus suga varētu kolonizēt vispirms.

9. Alejas kultūrvēsture

Apzinot pieejamos informācijas resursus, secināts, ka izsmeļošāka informācija par Medumu aleju kultūrvēsturi pieejama vienīgi par Medumu parkā ietilpstošajām alejām. Līdz ar to kultūrvēsturiskā informācija par aizsargājamo Medumu aleju pētījuma laikā nav iegūta.

10. Ieteikumi alejas robežu izmaiņām

Nemot vērā apkopoto informāciju par alejā sastopamajām īpaši aizsargājamajām sugām un alejas ainavisko situāciju, ieteicams Medumu aleju saglabāt valsts nozīmes aizsargājamo aleju sarakstā tās esošajās robežās.

11. Atzinumā norādītie normatīvie akti

Noteikumi par aizsargājamām alejām: Ministru kabineta 2005. gada 22. novembra noteikumi Nr. 888, Latvijas Vēstnesis, 2005, 8. augusts, Nr. 196 (3354)

Teritorijas attīstības plānošanas likums: LR 2011. gada 13. oktobra likums, Latvijas Vēstnesis, 2011, 2. novembris, Nr.173 (4571)

Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām: LR 1993. gada 2. marta likums, Latvijas Vēstnesis, 1993, 25. martā, Nr. 5

Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi: Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr. 264, Latvijas Vēstnesis, 2010, 30. martā, Nr. 50 (4242)

Noteikumi par aizsargājamo ainavu apvidiem: Ministru kabineta 1999. gada 23. februāra noteikumi Nr. 69, Latvijas Vēstnesis, 1999, 2. martā, Nr. 57/59 (1517/1519)

12. Atzinumā norādītie teritorijas plānošanas dokumenti

Daugavpils novada teritorijas plānojums 2012. – 2023. gadam. Apstiprināts ar Daugavpils novada domes 2014. gada 2. jūlija lēmumu Nr. 667 (protokols Nr. 15, 1. §). Izstrādātājs: Daugavpils novada domes Attīstības nodaļas Plānošanas daļa. Pieejams: <http://www.daugavpilsnovads.lv/daugavpils-novada-teritorijas-planojums>

Daugavpils novada attīstības programma 2012. – 2018. gadam. Apstiprināta ar Daugavpils novada domes 2013. gada 16. maija lēmumu Nr. 490 (Protokols Nr. 14., 81. §). Pieejama: <http://www.daugavpilsnovads.lv/daugavpils-novada-attistibas-programma>

Daugavpils novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015. - 2030. gadam. Apstiprināta ar Daugavpils novada domes 2016. gada 29. septembra lēmumu Nr.850 (protokols Nr.20, 9. §) Pieejama: <http://www.daugavpilsnovads.lv/daugavpils-novada-ilgtspējigas-attistibas-strategija>

Latgales programma 2010 – 2017. Apstiprināta ar 2010.gada 1.decembra Latgales plānošanas reģiona Attīstības padomes sēdes lēmumu. Izstrādātājs: “Grupa 93”. Pieejama: <http://www.latgale.lv/lv/padome/planosana>

Latgales stratēģija 2030. Apstiprināta ar 2010.gada 1.decembra Latgales plānošanas reģiona Attīstības padomes sēdes lēmumu. Pieejama: <http://www.latgale.lv/lv/padome/planosana>

Atzinuma sniedzējs

Evita Oļehnoviča

Sugu un biotopu eksperte biotopu grupās: meži un virsāji, purvi;

sugu grupā: sūnas

Sertifikāta numurs: 128

Sertifikāta derīguma termiņš: 13.11.2014.- 12.11.2017.

